

El viento que agita la cebada

The wind that shakes the barley, Ken Loach, 2006

El poble irlandès, en lluita per la seva independència, acaba per enfrontar germà contra germà

Ideologia i germanor

Aquells que gaudiu del cinema amb ideologia, aquells que gaudiu amb la ficció històrica o bé aquells que us sentiu identificats amb les causes perdudes de les minories castigades per la injustícia, possiblement veureu una molt bona pel·lícula sobre el tema, una pel·lícula que ha aconseguit guanyar inesperadament la Palma d'Or al festival de Cannes, on normalment es premia un tipus de cinema ben diferent. Però no és estrany si tenim en compte la trajectòria dels últims cinquanta anys d'història occidental, període en el qual la sociologia i la pedagogia s'han anat imposant pel continent, així com el reconeixement a les víctimes del nostre passat càutic -tot i que encara queda molt per fer. També destaca la utilització i mal ús de conceptes tipus solidaritat i compromís, que han pres molta força en el dia a dia informatiu, tot guanyant terreny a la

imaginació que li es pròpia a l'art. La realitat s'imposa (fins i tot en el maniqueisme de pel·lícules fantàstiques com *El Senyor del Anells*), ara bé, la realitat políticament correcta. I és que aquesta pel·lícula en Ken Loach possiblement no l'hagués pensat de fer uns anys enrere, quan el tema encara estava força candent. Una qüestió, la de la independència irlandesa, que si bé no s'ha acabat de solucionar en les lluites internes de la Irlanda, eternament dividida en protestants i catòlics, sembla que actualment ha remès, creant així certa percepció d'estabilitat política que manté a ratlla la violència. I això que la cosa ja bé de ben lluny, de la sang celta i de la família dels O'Neills al segle XVI! A qui no li sona el general O'Donnell -o el seu carrer a Madrid- refugiat a Espanya fugint dels anglesos? I és que tots aquests problemes vénen de ben enllà en la història. Els bascos, sense anar més lluny, ja al segle IX tiraven pedres des de les

muntanyes pirenaïques als soldats de Carlemany, el precursor de l'Europa moderna, quan encara Espanya era en gran part del territori musulmana.

D'altra banda, aquells que gaudiu del cinema sense història, aquells que percebeu les idees sense ideologia o bé aquells que us sentiu identificats, no amb les causes, sinó amb els efectes perduts en la immensitat del temps i en la insignificança dels actes, troba-reu repetitiva i avorrida aquesta dèria de Ken Loach per poli-titzar-ho tot, i rebaixar l'estètica a una ètica partidista i mai, per tant, universal. Tot i així, us haureu de rendir davant de l'evidència (sense negar, això sí, que per història i realitat més val llegir un bon llibre, o millor molts i comparar-los). A diferència de pel·lícules prece-dents com *Tierra y Libertad*, l'eix d'*El viento que agita la cebada* no és tant la reivindicació d'un posicionament ideològic (que també hi és, mitjançant alguns

dels protagonistes en particular), com la demostració de l'absurditat del tot plegat que genera la violència. Una violència que acaba enfrontant germà contra germà, com en totes les guerres civils, per qüestions més que discutibles, com per exemple l'honor. Sens dubte, encara estem molt allunyats d'una comprensió global del valor de la vida humana. La nostra insignificança (existeixi quelcom més enllà o no) és precisament allò que fa de l'ésser humà, de la seva raresa, una peça valuosa, un diamant, o si més no uns quirats, pedretes d'or, en terres ermes i espais buits dins l'univers. Però que lluny queda tot això mentre no puguem, com a *Utopia*, fer d'or tots els lavabos i encadenar els presos amb joies.

Damien, aspirant a metge, una professió basada teòricament en el salvament de vides, es deixa arrossegar per l'espiral de violència de la Irlanda de principis del segle XX, ocupada i abusada pels anglesos. Els dies previs al seu viatge cap a Londres, la capital britànica, per exercir la seva professió, una sèrie d'esdeveniments i l'opressió de les tropes estrangeres envers el poble, l'obliguen a canviar de parer. Contradient la seva educació, les seves aspiracions individuals i el seu sentit comú, optarà per quedar-se i lluitar: és la via que ja havia pres en Teddy, el seu germà, reconegut i buscat «terrorista» (sempre des del punt de vista anglès, és clar). Colze amb colze,

aquesta parella de germans lluitaran per la independència. Molts com-panys seran torturats, altres assassinats... Mentrestant, sense formar part visible del film, els polítics segueixen la seva via i aconsegueixen un pacte pacífic de pseudoindependència. L'exèrcit ocupant marxa, però el substitueix un de nacional que persegueix els incon-formistes. Sembla com si totes les morts precedents haguessin estat envà (i així és; a vegades ens hauríem de preguntar si no arribarà la història al mateix punt, morin molts o pocs pel camí. Al final tindran raó els taoistes, amb la seva passivitat!). Teddy, que abans era el més radical, ara forma part dels moderats, del nou govern, amb la idea d'anar progressant poc a poc en el camí a la llibertat. Damien, en canvi, el més cultivat, s'ha tornat un radical engegat per l'honor i la dignitat dels seus companys caiguts. No s'ha arribat a la pau que s'esperava, sinó a un succedani per a burgesos. Si el poble ha de governar, que sigui en socialisme i sense explotació dels rics, amics d'anglesos (i aquí entra el discurs del Loach en plena propietat). Així doncs, el recurs retòric d'utilitzar dos germans com a personatges, compleix la seva funció tràgica. Com diria en Cirlot, «hay que matar al hermano oscuro». Però qui dels dos és el fosc? Facin les seves apostes, tot i que quedarà ben clar que els dos romanen cecs.

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: Ken Loach
Guió: Paul Laverty
Productor: Rebecca O'Brien
Música: George Fenton
Fotografia: Barry Ackroyd
Muntatge: Jonathan Morris
Direcció artística: Fergus Clegg
Vestuari: Eimer Ní Mhaolddomhnaigh.
Nationalitat: Irlanda, Regne Unit, Alemanya, Itàlia i Espanya
Durada: 124 minuts

Actors

Cillian Murphy (Damien), Pádraic Delaney (Teddy), Liam Cunningham (Dan), Orla Fitzgerald (Sinead), Mary O'Riordan (Peggy), Mary Murphy (Bernadette), Roger Allam (Sir John Hamilton), Laurence Barry (Micheail), Damien Kearney (Finbar), Frank Bourke (Leo), Myles Horgan (Rory), Martin Lucey (Congo)

Filmografia (selecció)

2005

Tickets

1998

My name is Joe

1996

Carla's song

1995

Tierra y Libertad

1994

Ladybird, ladybird